

Co je smazáno, nemůže být zneužito

„Na přípravě chytré karantény jsme se nepodíleli jednoduše proto, že jsme o to nebyli požádáni,“ říká v rozhovoru pro LN **předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů Ivana Janů**.

TOMÁŠ NAHODIL

LN Váš úřad je od ledna odvolacím orgánem pro všechny povinné subjekty dle zákona o svobodném přístupu k informacím, které dosud žádný odvolací orgán neměly. Jaké zkušenosti jste s touto novou agendou získali za čtyři měsíce?

Prvotní otázkou, kterou jsme řešili, bylo určení povinných subjektů, jichž se uvedena změna dotkla. Bylo nutné je alespoň rámcově vymezit, neboť vyčerpávající seznam sestavit nelze. Některé povinné subjekty se k působnosti našeho úřadu přihlásily iniciativně, jiné s tím měly problém.

Od počátku roku jsme podle „sto šestky“ obdrželi 130 podání. Jednou jsme vydali už i informační příkaz. Z toho, že jsme se však dosud nesetkali s žádnou obstrukcí povinných subjektů, usuzuji, že naše rozhodnutí respektují.

LN Kterého povinného subjektu se ten informační příkaz týkal?

Ředitelství silnic a dálnic. Informaci sice původně poskytlo, nicméně bez dostatečného důvo-

FOTO MAJRA - TOMÁŠ KRIST

du pouze v anonymizované podobě. Proto jsme mu nařídili poskytnout ji žadateli celou.

LN Za jakých podmínek můžete informační příkaz vydat?

V těchto ustanoveních není zákon o svobodném přístupu k informacím příliš rozsáhlý. Zkrátka pokud nemáme pochybnost, že informace existuje, a má být

po právu vydána, přichází jeho vydání na řadu. Můžeme ho ale vydat jen při dostatečně zjištěném skutkovém stavu věci. Nemůžeme jím nahrazovat řádné posouzení žádosti povinným subjektem.

Povinnému subjektu informačním příkazem uložíme, aby informaci žadateli poskytl. Můžeme jím ale i předcházet opakovaným

nerespektováním našich právních názorů povinnými subjekty. Jde však o zcela nový institut. I soudy, které tuto pravomoc získaly mnohem dříve, začaly informační příkaz využívat postupně.

LN Vidíte v judikatuře Nejvyššího správního (NSS) a Ústavního soudu (ÚS) týkající se svobodného přístupu k informacím nějaký nový trend?

O trendech se dá v této oblasti hovořit jen obtížně. Z dlouhodobé perspektivy se někomu může zdát, že NSS právo na informace rozšiřoval – a následně ÚS šlapal na pomyslnou brzdu. Ale to je zkratkový pohled.

Spíše se mi zdá, že NSS definuje hranice práva na informace takřka jak zvenčí. Tedy že se na případ častěji dívá očima žadatele. Zatímco ÚS tyto hranice stanovuje zvenčí. To znamená při zdůraznění všech konkurujících základních práv a limitujících ústavních hodnot.

LN Je podle vás stávající judikatura v této oblasti spíše liberální, nebo konzervativní?

Uvažovat o svobodném přístupu k informacím v kategoriích konzervatismu a liberalismu mi dělá problém. Spíše sledujeme, nakolik úspěšně znění „sto šestky“ umožňuje soudci držet se toho, co je v ní napsáno, či zda jej nutí k tvůrčím úvahám překlenujícím mezery v právní úpravě.

To je však zátěž i pro náš úřad, protože svěřeným výkonem informační agendy redukuje podávání správních žalob, čímž soudům fakticky ulehčujeme.

LN Ztotožňujete se se závěry nálezů ÚS v kauzách Letiště Praha (I. ÚS 260/06) a ČEZ (IV. ÚS 1146/16), co ještě je a co již není veřejnou institucí, a tedy subjektem povinným poskytovat informace?

Těch prvků rozhodných pro označení konkrétního subjektu za veřejnou instituci je více. Vámi citovaná judikatura představuje pro každodenní správní praxi jen střípky větší mozaiky. Ze dvou nálezů lze obtížně dělat zobecňující závěry. Musím k nim nutně přidat alespoň loňský náleží v případě OTE a.s. (II. ÚS 618/18), protože ten pojem veřejné instituce opět o něco zpřesnil.

Kvůli nízké četnosti judikatury mohu obecně říci, že se závěry soudů stále teprve usuzují. Pro rozhodovací činnost našeho úřadu ale tyto náleží vodítka dávají a prakticky s nimi pracujeme denně. Již například není pochyb, že obchodní společnosti, jejichž

jediným stoprocentním vlastníkem je stát či jiná veřejnoprávní korporace, jsou povinným subjektem.

LN Podílel se váš úřad na přípravě parametrů takzvané chytré karantény?

Nepodílel. Jednoduše proto, že o to nebyl požádán. Dokonce nám ministerstvo zdravotnictví na mou žádost dosud neposkytlo všechny potřebné podklady, abychom jako dozorový úřad mohli zaujmout stanovisko k aspektům ochrany osobních údajů.

Nicméně do problematiky trasování využívajícího údaje z elektronického platebního styku nebo provozu mobilních telefonů vstupujeme. Evropský sbor pro ochranu osobních údajů, na jehož činnosti se náš úřad plnohodnotně podílí, se vyjadřuje k právním otázkám nezbytným pro vývoj a provoz aplikací přispívajících k boji s onemocněním covid-19. Své první vyjádření jsme zveřejnili v březnu a zatím poslední minulý týden. Klíčové evropské dokumenty ihned překládáme a zveřejňujeme na našem webu.

Po skončení aktuální hrozby by měl stát od podpory sledovacích aplikací ustoupit a data nevyužitá epidemiologi vymazat

”

LN Proč vám operátoři ani ministerstvo zdravotnictví neposkytli o chytré karanténě víc informací předem?

Netuším. V některých členských státech EU byly dozorové úřady zapojeny již do její přípravy, v některých nikoliv. Jedním z důvodů této informační diety je zřejmě skutečnost, že se tento projekt ještě stále rodí. S ostrým startem se podle zveřejněných informací počítá až k 1. květnu.

LN Dostali jste nakonec informace, o které jste je žádali?

Stav, kdy jsou k dispozici jen neúplné informace, zatím trvá. A jak čas běží a projekt chytré karantény pokračuje, začínám nyní postrádat potřebné informace o realizační fázi. Ale z komunikace s ministerstvem je již patrná snaha situaci řešit.

Ivana Janů (74)

- Pochází ze zemědělské rodiny, dlouho **nemohla z politických důvodů studovat.**
- Absolvovala pražská práva, do sametové revoluce pracovala jako **podniková právnička.**
- Zkraje 90. let byla **poslankyní České národní rady.**
- V letech 1993 až 2001 byla **místopředsedkyní Ústavního soudu.** V letech 2001–2004 byla soudkyní **Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii** a v období 2004–2014 soudkyní Ústavního soudu.
- **Úřad pro ochranu osobních údajů řídí** od roku 2015.

LN Přesto, vydali jste k ochraně osobních údajů v rámci realizace chytré karantény nějaké své stanovisko?

Opatření boje s pandemií nemocí covid-19 musíme posuzovat jak s vědomím, že je nutná rychlá a účinná společenská reakce, tak v delší perspektivě. Pro základní projekt chytré karantény – a nyní nehodnotím aplikaci eRouška – platí, že existuje právní základ v podobě zákona o ochraně veřejného zdraví. A jedině, čeho je třeba, je profesionální a odpovědný přístup realizátorů.

Mnou řízený úřad je od samého počátku otevřený a vstřícný. Nevysílá signály, že tento projekt není možné uskutečnit. Jednáme operativně a neokázale.

Podle našeho názoru je možno v rámci realizace chytré karantény skloubit přísné epidemiologické požadavky se základní ochranou soukromí, i když je v právním státě vyhlášen nouzový stav.

LN Jaké nové výzvy v ochraně dat podle vás vyvolá masové užívání digitálních komunikačních platform, k nimž se teď lidé a firmy museli uchýlit?

Za tuto otázku děkuji. To je totiž právě to, na co se snažíme s mými spolupracovníky důsledně pamatovat. Jsme rádi, že náš pohled sdílí řada přemýšlejících lidí z nejrůznějších oborů i států.

Nové aplikace využívající naše digitální stopy by měly být důsledně pod veřejnou kontrolou a omezeny jen na nezbytně nutnou dobu. Veřejná kontrola znamená, že všechny postupy jsou předem řádně vysvětleny a odůvodněny a že jsou stanovena kritéria pro jejich ukončení. A to je úloha vlády.

LN Co byste tedy doporučovala?

Po skončení aktuální hrozby by měl stát od podpory sledovacích aplikací ustoupit a data nevyužitá epidemiologi vymazat. Pro další vědecký výzkum by měla být používána přednostně data agregovaná či skutečně anonymní. Je totiž třeba předejít jejich pozdějšímu možnému zneužití. Ochránci osobních údajů, kteří pod ochranou nechápu jen technické a organizační zabezpečení, tomu říkají „nezpracovávat údaje pro jiný účel, než pro který byly prvotně získány“.

Všchno, co je v digitálním prostředí zaznamenáno, nastupuje svou vlastní cestou prostorem a časem. O tom, co se s takovými daty stane, rozhoduje ten, kdo nad nimi má aktuálně kontrolu. A co neexistuje, neboť to bylo smazáno, již nemůže být zneužito.

LN V srpnu vám skončí váš současný pětiletý mandát. Rozhodla jste se již, zda ho budete obhajovat?

Ke svému rozhodnutí dospívám, ale podrobnosti zatím tisku s omluvou nedávám. Před svým konečným rozhodnutím se chci poradit s tím, kdo předsedu úřadu jmenuje, tedy s předsedou republiky, ale i s předsedou Senátu, neboť právě Senát předsedu úřadu navrhuje.

JSME TU PRO VÁS

SPOLEHLIVÉ INFORMACE BEZPEČNĚ DO VAŠÍ SCHRÁNKY

**PŘEDPLATNÉ JE MOŽNÉ KDYKOLI UKONČIT
BEZ VÝPOVĚDNÍ LHŮTY.**

LIDOVÉ NOVINY

Volejte: 225 555 533

Objednávejte: www.lidovenoviny.cz/doshranky